

برنام‌نما

جایان‌های سیاسی جمهوری ارمنستان

(امانی، فکری، دیدگاه‌ها و رویکردها)

ولی کوزه‌گردانی

۱۳۹۳

کوزه گر کالجی، ولی، ۱۳۵۸ -	مترجمه
جریان های سیاسی جمهوری ارمنستان: (مبانی فکری، دیدگاه ها و رویکردها) ولی کوزه گر کالجی،	عنوان و نام پدیدآور
تهران: آشیان، ۱۳۹۳.	مشتخصات نشر
ص: ۳۲۰، مصوره، جنول.	مشتخصات ظاهری
978-600-7293-03-4	شابک
قیبا	ضمیمه فهرست نویسی
کتابنامه: ص، ۳۰۹ - ۳۱۴.	مقدمه
تعمیه.	دانش
حزب های سیاسی - ارمنستان - تاریخ	موضوع
ارمنستان -- سیاست و حکومت	موضوع
۶۳DK/۶۸۷/کی/۹۳۹۳	رده بندی کنگ
۹۴۷/۵۶	رده بندی دیسک
۳۶۶۸۴۵۰	شماره کتابشناختی

انتشارات آشیان

ولی کوزه گر کالجی

جریان های سیاسی جمهوری ارمنستان (مبانی فکری، دیدگاه ها و رویکردها)

طراحی جلد: واحد گرافیک روزنامه آلیک

چاپ اول: ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

مرکز فروش: خیابان انقلاب، خیابان اردیبهشت، خیابان شهیدی زندارمیری

پست مرکزی، پلاک ۱، تلفن: ۶۶۹۶۵۳۷۷ - ۶۶۹۷۲۷۹۳

ashian2002@yahoo.com

ISBN: 978-600-7293-03-4

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۹۳-۰۳-۴

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۱۱	دیبچه پروتکل و اساساتوریان
۱۳	مقدمه
۲۱	فرهنگ سیاسی ارمنستان و تحول آن

بخش اول: احزاب و جریان های سیاسی ارمنستان

۳۳	مقدمه
۳۵	سیر تحول تاریخی احزاب و جریان های سیاسی ارمنستان
۳۶	الف: احزاب سنتی و تاریخی
۴۰	ب: احزاب مقطع استقلال ارمنستان
۴۲	ج: احزاب نسل سوم (پس از استقلال)
۴۵	سیر تحول فکری احزاب و جریان های سیاسی ارمنستان
۴۷	فصل اول: احزاب محافظه کار (جریان راست)
۴۹	محافظه کاری ارمنی: اهداف و ویژگی ها
۵۰	جنبش ملی ارمنه (های هاماز گانین شارزوم)
۵۲	سیر تحول تاریخی، فکری و تشکیلاتی
۵۲	مرحله اول: حضور در عرصه قدرت (۱۹۸۹ تا ۱۹۹۸ میلادی)
۵۶	مرحله دوم: دوران افول و قرار گرفتن در موضع اپوزیسیون (۱۹۹۸ تا ۲۰۰۷ میلادی)
۵۷	مرحله سوم: خروج از انزوا و بازگشت به صحنه سیاسی ارمنستان (۲۰۰۷ تا ۲۰۰۸ میلادی)
۵۸	مرحله چهارم: الحاق جنبش به کنگره ملی ارمنه (۲۰۰۸ تا کنون)
۶۳	حزب جمهوری خواه ارمنستان (هایاستانی هانراپتاکان کوساکتسوتیون)
۷۱	حزب جوانان ارمنستان (هایاستانی پرتاسارادکان کوساکتسوتیون)

حزب وحدت ملی (آزگائین میانیوتیان)	۷۵
حزب محافظه کار ارمنستان (هایستانی پاهیانوقاگان کوساکسوتیون)	۷۹
حزب رنسانس دموکرات- مسیحی (کریستوتیا- ژوقوورداواراگان ورائسونند کوساکسوتیون)	۸۳
حزب دوران نوین (نور زاماناکنر)	۸۶
حزب جمهوری (هانراینوتیون کوساکسوتیون)	۹۲
حزب وطن دموکراتیک (ژوقوورداواراگان هایرنیک کوساکسوتیون)	۹۷
حزب بر زمین پدری آرامنه (هایوتس هایرنیک)	۱۰۱
حزب آرامنه متحد (میاورواتس هایر کوساکسوتیون)	۱۰۴
مناظر احزاب منطقه کار	۱۰۸
اتحادیه ملی (آزگائین اینگنوروشوم میاوروم کوساکسوتیون)	۱۰۸
اتحادیه ملی (ساهمانادراگان میوتیون)	۱۱۰
اتحاد دموکرات ملی (آزگائین ژوقوورداگان میوتیون)	۱۱۱
فصل دوم: احزاب سیاسی جریان چپ	۱۱۵
جریان چپ ارمنی: اهداف و روش	۱۱۶
حزب سوسیال دموکرات هنجاریان (دموکراتاگان هنجاریان کوساکسوتیون)	۱۱۸
سیر تحول تاریخی، تشکیلاتی و فکری	۱۱۹
مرحله اول: ۱۸۹۰ تا ۱۹۲۰ میلادی	۱۱۹
مرحله دوم: ۱۹۲۱ تا ۱۹۹۰ میلادی	۱۲۷
مرحله سوم: ۱۹۹۰ تا کنون	۱۲۸
فدراسیون انقلابی ارمنی (هقاپوخاگان داشاکوتیون)	۱۳۳
زمینه ها و نحوه شکل گیری	۱۳۳
سیر تحول تاریخی، تشکیلاتی و فکری	۱۳۵
مرحله اول: ۱۸۹۰ تا ۱۹۲۰ میلادی	۱۳۶
مرحله دوم: ۱۹۲۱ تا ۱۹۹۰ میلادی	۱۴۸
مرحله سوم: ۱۹۹۰ تا کنون	۱۵۱
الف: بازگشت به صحنه سیاسی ارمنستان (۱۹۹۰-۱۹۹۴)	۱۵۲
ب: ممنوعیت فعالیت داشاکوتیون (۱۹۹۴-۱۹۹۸)	۱۵۳
ج: لغو ممنوعیت و ائتلاف با حزب حاکم جمهوری خواه (۱۹۹۸-۲۰۰۹)	۱۵۶
د: خروج از ائتلاف حزب حاکم و بازگشت به موضع اپوزیسیون (۲۰۰۹ تا کنون)	۱۵۹
حزب کمونیست ارمنستان (هایاستانی کمونیستاکان کوساکسوتیون)	۱۶۹

حزب دموکراتیک ارمنستان (هایاستانی دموکراتاکان کوساکسوتیون)	۱۷۵
حزب مردم (زفور داکان کوساکسوتیون)	۱۷۹
حزب مردم ارمنستان (هایاستانی زفور داکان کوساکسوتیون)	۱۸۴
حزب مارکسیست ارمنستان (هایاستانی مارکسیستاکان کوساکسوتیون)	۱۸۷
حزب کار متحد (میاوروانس آشخاتانکائین کوساکسوتیون)	۱۹۳
حزب احزاب سوسیالیست	۱۹۶
حزب کمونیست متحد ارمنستان (میاوروانس آشخاتانکائین کوساکسوتیون)	۱۹۷
ملی میزبان: احزاب لیبرال	۱۹۹
حزب لیبرال ارمنستان: اهداف و ویژگی ها	۲۰۱
حزب لیبرال دموکراتیک ارمنستان (ارمناکان رامگوار آزاتاکان کوساکسوتیون)	۲۰۳
سیر تحول تاریخی، تشکلاتی و فکری	۲۰۴
مرحله اول: شکل گیری حزب ارمناکان (۱۸۸۵ تا ۱۹۲۰ میلادی)	۲۰۴
مرحله دوم: تشکیل حزب لیبرال دموکراتیک ارمنستان - رامگوار (۱۹۲۱ تا ۱۹۹۰ میلادی)	۲۰۷
مرحله سوم: تأسیس حزب لیبرال دموکراتیک ارمنستان (۱۹۹۱ تا ۲۰۰۹ میلادی)	۲۰۸
مرحله چهارم: بروز تشکیل حزب لیبرال دموکراتیک ارمناکان (۲۰۰۹ تا ۲۰۱۲ میلادی)	۲۰۹
مرحله پنجم: ادغام دو حزب و تشکیل حزب لیبرال دموکراتیک (۲۰۱۲ تا کنون)	۲۱۰
حزب کشور قانونمند (اورینانس یرگیر کوساکسوتیون)	۲۱۱
حزب میراث (آزاتگوتیون)	۲۱۷
حزب وفای ملی (آزگایین هامادزایتوتیان کوساکسوتیون)	۲۲۳
حزب ارمنستان شکوفا (بارگواچ هایاستان کوساکسوتیون)	۲۲۶
حزب دموکراتیک ملی (آزگائین زوقوور داواراکان کوساکسوتیون)	۲۳۳
حزب راه دموکراتیک (زوقوور داواراکان اوقی کوساکسوتیون)	۲۳۷
حزب آزادی (آزاتوتیان کوساکسوتیون)	۲۴۱
حزب لیبرال ارمنستان (هایاستانی لیبرال کوساکسوتیون)	۲۴۶

بخش دوم: دیاسپورای ارمنی

مقدمه	۲۵۳
ترمینولوژی دیاسپورا	۲۵۴

فصل اول: دیاسپورای ارمنی: سیر تحول تاریخی و اهداف آن	۲۵۷
اهداف و دیدگاه‌های جامعه دیاسپورای ارمنی	۲۶۳
الف: حفظ ارزش‌های ملی ارامنه و انتقال آن به نسل‌های جدید	۲۶۴
ب: همکاری و مشارکت در تحولات جامعه ارمنستان	۲۶۵
ج: شناسایی قتل عام ارامنه به عنوان نسل‌کشی در سطح بین‌المللی	۲۶۵
د: حمایت بین‌المللی از حق تعیین سرنوشت منطقه ناگورنو-فره‌باغ	۲۷۰
ه: گسترش و تحکیم روابط ارمنستان با سایر کشورها	۲۷۲
فصل دوم: روابط دیاسپورای ارمنی با دولت ارمنستان	۲۷۵
سیر تحول سیاست دیاسپورای ارمنی با دولت ارمنستان	۲۷۵
الف: دوران دولت جمهوری ترپروسیان (۱۹۹۱-۱۹۹۸)	۲۷۶
ب: دوران دولت شوروی (۱۹۹۸-۲۰۰۸)	۲۷۸
ج: دوران دولت جمهوری سر سارگسیان (۲۰۰۸ تا کنون)	۲۸۱
چالش‌های دیاسپورای ارمنی با دولت ارمنستان: تقابل آرمان‌گرایی با عمل‌گرایی سیاسی	۲۸۲
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۲۸۷
ارزیابی جریان‌های سیاسی ارمنستان	۲۸۷

بخش ضمیمه

ضمیمه: آلبوم تصاویر؛ احزاب سیاسی ارمنستان	۲۹۷
منابع و مآخذ	۳۰۷
فهرست اعلام	۳۱۳

فهرست جدول‌ها

صفحه	موضوع
۴۵	جدول شماره ۱: سیم جدول تاریخی احزاب مهم سیاسی ارمنستان
۶۱	جدول شماره ۲: دیدگاه‌های مجلس ملی ارامنه در قبال سیاست خارجی ارمنستان
۷۰	جدول شماره ۳: دیدگاه‌های حزب جمهوری خواه
۷۴	جدول شماره ۴: دیدگاه‌های حزب یوآنا: ارمنستان
۷۸	جدول شماره ۵: دیدگاه‌های حزب وحدت ملی
۸۲	جدول شماره ۶: دیدگاه‌های حزب محافظه کار
۸۶	جدول شماره ۷: دیدگاه‌های حزب رنسانس دموکراتیک - مسیحی
۹۱	جدول شماره ۸: دیدگاه‌های حزب دوران نوین
۹۶	جدول شماره ۹: دیدگاه‌های حزب جمهوری
۱۰۰	جدول شماره ۱۰: دیدگاه‌های حزب وطن دموکراتیک
۱۰۳	جدول شماره ۱۱: دیدگاه‌های حزب سرزمین پدری ارامنه
۱۰۷	جدول شماره ۱۲: دیدگاه‌های حزب ارامنه متحد
۱۱۳	جدول شماره ۱۳: اطلاعات کلی احزاب محافظه کار (جناح راست) ارمنستان
۱۳۲	جدول شماره ۱۴: دیدگاه‌های حزب سوسیال دموکرات هتچاکیان
۱۶۷	جدول شماره ۱۵: دیدگاه‌های فدراسیون انقلابی ارمنی (دانشاکوتیون)
۱۷۳	جدول شماره ۱۶: دیدگاه‌های حزب کمونیست ارمنستان
۱۷۸	جدول شماره ۱۷: دیدگاه‌های حزب دموکراتیک ارمنستان
۱۸۳	جدول شماره ۱۸: دیدگاه‌های حزب مردم (خلق)
۱۸۷	جدول شماره ۱۹: دیدگاه‌های حزب مردم (خلق) ارمنستان
۱۹۲	جدول شماره ۲۰: دیدگاه‌های حزب مارکسیست ارمنستان
۱۹۶	جدول شماره ۲۱: دیدگاه‌های کار متحد
۱۹۸	جدول شماره ۲۲: اطلاعات کلی احزاب سوسیالیست (جریان سیاسی چپ) ارمنستان

- جدول شماره ۲۳: دیدگاه‌های حزب کشور قانومند (اوریناتس یرگیر)..... ۲۱۶
- جدول شماره ۲۴: دیدگاه‌های حزب میراث..... ۲۲۲
- جدول شماره ۲۵: دیدگاه‌های حزب وفاق ملی..... ۲۲۵
- جدول شماره ۲۶: دیدگاه‌های حزب ارمنستان شکوفا..... ۲۳۱
- جدول شماره ۲۷: دیدگاه‌های حزب دموکراتیک ملی..... ۲۳۶
- جدول شماره ۲۸: دیدگاه‌های حزب راه دموکراتیک..... ۲۴۱
- جدول شماره ۲۹: دیدگاه‌های حزب آزادی..... ۲۴۵
- جدول شماره ۳۰: دیدگاه‌های حزب لیبرال ارمنستان..... ۲۴۹
- جدول شماره ۳۱: اطلاعات کلی احزاب لیبرال ارمنستان..... ۲۵۰
- جدول شماره ۳۲: مطلق اصلی تجمع دیاسپورای ارمنی در جهان..... ۲۶۱
- جدول شماره ۳۳: معیارهای انجمن‌ها و اتحادیه‌های وابسته به جامعه دیاسپورای ارمنی..... ۲۶۲
- جدول شماره ۳۴: دیدگاه‌های وابسته به جامعه دیاسپورای ارمنی..... ۲۶۳

بررسی و پژوهش در مورد اندیشه سیاسی ارمنی، ایدئولوژی احزاب سیاسی ارمنی و پیشینه آن‌ها به یکی از قابل تقدیر و با ارزش است. این پژوهش توانسته است تصویری جامع از فضای سیاسی حاکم بر جمهوری ارمنستان و دیاسپورای ارمنی به عنوان حلقه واسطه میان این کشور و جهان خارج ترسیم نماید. بی‌شک، برای نگارنده این اثر، مطالعه و پژوهش در زمینه پویای ایدئولوژی سیاسی کنونی احزاب سیاسی جامعه ارمنستان و نیز تحلیل پیامدها و نتایج عملکرد این احزاب بدون توجه عمیق به پیشینه تاریخی، سیر تحول احزاب سیاسی ارمنی و مسائل بنیادین و کانونی مثل کشی ارامنه، مسئله قره‌باغ، مسئله حفظ هویت ملی ارامنه در سراسر جهان، امنیت دیاسپورای ارمنی و ارتباط میان جامعه ارمنستان و جامعه دیاسپورای ارمنی امکان‌پذیر نبوده است. بر این اساس، پژوهش آقای ولی کوزه‌گر کالجی، از نظر اصالت موضوع، محوریت و نحوه طرح مسئله به حق اثری ارزشمند است. برای نخستین بار، این پژوهشگر ایرانی، حوزه‌ای را مورد مطالعه و پژوهش قرار داده که تاکنون از سوی دیگر پژوهشگران مورد توجه قرار نگرفته است و سلاء آن کاملاً احساس می‌شد. در این رابطه باید به این موضوع نیز اشاره نمود که مطالعه و بررسی مسائل بنیادین ارمنی به صورت عینی و به دور از جانبداری، از اهمیت به‌سزایی برخوردار است که نگارنده در نهایت ظرافت و دقت این مسئله را مورد توجه قرار داده است. پژوهش حاضر سامی به سوی اعتلای سطح دانش و آگاهی اجتماعی در کشور همسایه - ایران - در زمینه ایدئولوژی و جهت‌گیری احزاب سیاسی ارمنی و نحوه توسعه اندیشه سیاسی ارمنی است.

مطالعات و پژوهش‌هایی که تاکنون در ایران در مورد تحولات جامعه ارمنستان و مسائل بنیادین آن صورت پذیرفته است، اغلب روایتی سطحی و ناقص را به تصویر کشیده است. دلیل این امر را می‌توان از یک سو کمبود دانش و آگاهی و از سوی دیگر، تأثیرات منفی عوامل خارجی دانست که با هدف تحریف حقایق تاریخی و تأثیرگذاری بر روند پویای

سیاسی کنونی در ارمنستان و منطقه و در راستای منافع خاص قدرت‌های خارجی، صورت پذیرفته است. در پژوهش پیش‌رو، نگارنده به خوبی توانسته است احزاب ارمنی را بر مبنای میزان پایگاه مردمی و نیز سطح اعتماد جامعه مدنی، طبقه‌بندی نماید. همچنین نویسنده اثر قابلیت بالایی در ترسیم نمودن ویژگی‌های اندیشه سیاسی ارمنی و ارائه روندهای سیاسی جامعه ارمنی داشته و در نهایت نیز توانسته است به نتایج دقیق و صحیحی دست یابد.

ویژگی دیگر این اثر ارزشمند که مایل به بیان آن هستم، این است که پژوهشگر محترم، سیمین‌بول اندیشه سیاسی ارمنی را صرفاً از دیدگاه درون‌حزبی و منحصر به درون جامعه و حکومت ارمنستان ننگریسته است. روشن است که اگر اندیشه سیاسی یا ایدئولوژی که از حوادث و سرنوشت این منطقه و تحولات ژئوپلیتیکی، مجزا و یا به دور باشد، نمی‌تواند نقش خود را به‌طور کامل در خدمت منافع جامعه ایفا نماید. کوتاه سخن آن‌که پژوهش حاضر، از حیث علمی و روش‌شناسی، دارای ارزش بالایی است. امیدوارم که این اثر، انگیزه‌ای برای انجام چنین مطالعاتی در آینده فراهم سازد و بر پایه آن، خلاء ایجادشده که پس از فروپاشی شوروی سابق به‌وجود آمده است، برطرف شود. به نظر می‌رسد که حوزه ارمنی‌شناسی در ایران، گام‌های نخست خود را می‌دارد؛ هرچند نباید فراموش نمود که در گذشته نیز فعالیت‌هایی در این رابطه صورت پذیرفته است که از جمله آن‌ها می‌توان به مطالعات و پژوهش‌های مرحوم احمد کسروی تبریزی اشاره نمود. با وجود این، مطالعات حوزه ارمنی‌شناسی نتوانست از سطح مطالعات سطحی عمومی‌تر فراتر رود. اثر ارزشمند آقای ولی کوزه‌گر کالجی، گواه این واقعیت است. مطالعات ارمنی‌شناسی در ایران، وارد مرحله علمی و تخصصی شده است که این امر مایه یاس خوش‌حال است.

پروفسور گریگور گاتاریان

رئیس کرسی ایران‌شناسی، دانشگاه دولتی ایروان